

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
“НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Методичні рекомендації та контрольні завдання
для студентів заочної форми навчання спеціалістів та магістрів
специфічних категорій соціальних наук і бізнеса та права

Дніпропетровськ
2015

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
“НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

ГІРНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра аерології та охорони праці

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Методичні рекомендації та контрольні завдання
для студентів заочної форми навчання спеціалістів та магістрів
специфічних категорій соціальних наук і бізнеса та права

Дніпропетровськ
НГУ
2015

Охорона праці в галузі. Методичні рекомендації та контрольні завдання для студентів заочної форми навчання спеціалістів та магістрів специфічних категорій соціальних наук і бізнеса та права / С.І. Чеберячко, Ю.І. Чеберячко, О.О. Яворська, О.В. Столбченко; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2015. – 50 с.

Автори:

С.І. Чеберячко, канд. техн. наук, доц. (розділ 1, 2, 9);

Ю.І. Чеберячко, канд. техн. наук, доц. (розділ 3, 4, 9);

О.О. Яворська, канд. техн. наук, доц. (розділ 5, 6, 9);

О.В. Столбченко, канд. техн. наук, доц. (розділ 7, 8, 9).

Затверджено до видання редакційною радою Державного ВНЗ «НГУ» (протокол № 2 від 09.02.15), за поданням кафедри АОП (протокол № 5 від 31.01.15).

Подано методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи з дисципліни «Охорона праці в галузі». Наведено програму дисципліни, перелік контрольних питань, завдання та перелік літератури. Призначено для студентів заочної форми навчання спеціалістів та магістрів специфічних категорій соціальних наук і бізнеса та права.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри аерології та охорони праці,
д-р техн. наук, проф. В.І. Голінько.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

У відповідності з спільним наказом Міністра освіти і науки України, Міністра надзвичайних ситуацій та Голови Держгірпромнагляду України № 969/922/216 від 21.10.2010 р. встановити, що нормативно-навчальна дисципліна « Охорона праці в галузі» вивчається всіма студентами вищих навчальних закладах України.

Ці методичні рекомендації призначені для студентів заочної форми навчання економічних та гуманітарних спеціальностей. Вони складаються з робочої програми дисципліни, списока літератури, переліку питань, що виносяться на екзамен, завдань до контрольної роботи з рекомендаціями по її виконанню.

Робоча програма складена на підставі типової програми з охорони праці в галузі для вищих навчальних закладів.

З дисципліни “Охорона праці в галузі” студентам читаються настановні та оглядові лекції. Студенти одержують індивідуальні та групові консультації. Основна форма навчальної роботи студентів – самостійне вивчення матеріалу дисципліни за підручниками і нормативними документами у послідовності, наведеній робочою програмою. Практичних навичок з охорони праці студент набуває в процесі роботи за спеціальністю.

При вивченні матеріалу рекомендується вести конспект для систематизації і закріплення знань.

Згідно з навчальним планом з дисципліни передбачається виконання контрольної роботи та іспит.

Студент допускається до іспиту після захисту контрольної роботи.

2 РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Мета та завдання

Відповідно до закону України “Про охорону праці” охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

“Охорона праці в галузі” (ОПГ) – нормативна дисципліна, яка вивчається у вищих закладах з метою формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Основні професійні компетенції

Засвоївши дисципліну «Охорона праці в галузі» спеціалісти (магістри) за відповідними напрямками підготовки, спеціальностями та спеціалізаціями мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими основними професійними компетенціями з охорони праці:

у науково-дослідній діяльності:

- готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;
- здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях.

у технологічній діяльності:

- обґрунтування і розробка безпечних технологій (в галузі діяльності);
- участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.

в організаційно-управлінській діяльності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

у проектній діяльності:

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

у педагогічній діяльності:

- розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

у консультативній діяльності:

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;
- готовність контролювати виконання вимог охорони праці на підприємстві.

Розділ 1. СТАН ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ. ТРАВМАТИЗМ ТА ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ В ГАЛУЗІ. РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

Стан охорони праці в Україні. Аналіз рівня травматизму на підприємствах. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків і аварій, хронічних професійних захворювань і отруень на виробництві. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невикробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Розділ 2. МІЖНАРОДНІ НОРМИ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз. Співдружність незалежних держав, та ін.

Розділ 3. ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Розділ 4. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.

Розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.

Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні та організаційні особливості.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.

Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Розділ 5. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД І ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА СТАНОМ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Держгірпромнагляд. Структура, права і відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів. Громадський контроль з охорони праці та роль профсоюзних організацій.

Розділ 6. СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ НА ВИРОБНИЦТВІ

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

Розділ 7. СПЕЦІАЛЬНІ РОЗДІЛИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.

Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Утримання території підприємств галузі. Особливості охорони праці при ремонтних роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.

Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.

Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

Розділ 8. ОСНОВНІ ЗАХОДИ ПОЖЕЖНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ НА ГАЛУЗЕВИХ ОБ'ЄКТАХ ТА РЯТУВАЛЬНА СПРАВА

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

Структура Міністерства з надзвичайних ситуацій, завдання. Воєнезвані рятувальні формування.

Розділ 9. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці, галузеві науково-дослідні

інститути з питань охорони праці, відділи та лабораторії з питань охорони праці галузевих науково-дослідних інститутів. Кафедри охорони праці та інші підрозділи вищих навчальних закладів.

Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.

Аналіз професійного та виробничого ризиків. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності. Мета і методи аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі. Показники частоти та тяжкості травматизму. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТІВ І КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Розділ 1. Законодавче та нормативно-правове регулювання, управління та нагляд (контроль) з питань охорони праці.

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

1. Що таке Соціальне партнерство, основні його завдання.
2. Вкажіть види документів які є основними міжнародними нормами в галузі охорони праці. Сформулюйте ціль вдосконалення правової бази з ОП в Україні.
3. Глобальний договір ООН та основні його принципи (права людини).
4. Наведіть основні принципи корпоративної соціальної відповідальності, якими повинні керуватися компанії.
5. Вкажіть мету стандарту SA 8000 «Соціальна відповідальність», де він може застосовуватись, та які аспекти в ньому розглядаються?
6. Вкажіть основні переваги від впровадження стандарту SA 8000 «Соціальна відповідальність» на підприємстві?
7. Яка основна мета стандарту ISO 26000 та його напрямки діяльності?
8. Основні принципи впровадження стандарту ISO 26000.
9. Яким чином в законодавстві Євросоюзу розглядаються питання з охорони праці?
10. Які основні завдання міжнародної організації праці (МОП)?
11. Вкажіть відомі міжнародні організації в сфері охорони праці. Їх внесок в охорону праці.
12. Вкажіть основні категорії робочого часу
13. Вкажіть випадки у яких власник має право залучати працівників до понаднормових робіт.
14. Розкрийте поняття терміну «Відпочинок», та вкажіть основні його види.
15. Вкажіть основні види відпусток згідно Закону України "Про відпустки".

Тема 2. Система управління охороною праці (СУОП) в організації.

16. Розкрийте поняття терміну *Система управління охороною праці (СУОП)* та вкажіть основні вимоги функціонування СУОП в організації?
17. Сформулюйте основні функції та завдання СУОП.
18. Вкажіть мету стандарту OHSAS 18001, а також сферу його застосування.
19. Які існують види планування роботи з охорони праці в СУОП?
20. Яким чином реалізовується політика підприємства щодо охорони праці.
21. Вкажіть основні завдання при плануванні СУОП.
22. Приведіть алгоритм впровадження СУОП.
23. Які існують форми контролю за охороною праці на підприємстві?
24. Вкажіть види планування та контролю стану охорони праці на підприємстві.
25. Якими позначками характеризується стан охорони праці в СУОП.
26. Які основні обов'язки керівників структурного підрозділу (начальників відділів, тервідділів) з охорони праці в СУОП.
27. Які основні обов'язки працівників та службовців підприємства з охорони праці в СУОП.

Тема 3. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці

28. Хто уповноважений здійснювати Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці?
29. За якими принципами здійснюється Державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності?
30. Вкажіть права та відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду.
31. Які мають зобов'язання органи державного нагляду (контролю) та їх посадові особи під час здійснення заходів державного нагляду (контролю)?
32. Дайте перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.
33. Які умови та порядок здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)?
34. Які умови та порядок здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю)?

Тема 4. Соціальне страхування від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві

35. Вкажіть основні завдання та принципи страхування від нещасного випадку.
36. Суб'єкти та об'єкти страхування. Страховий ризик і страховий випадок.
37. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Виконавча дирекція Фонду.
38. Як здійснюється правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків.
39. Які функції та повноваження покладаються на страхових експертів з охорони праці?
40. За рахунок чого здійснюється фінансування Фонду соціального страхування від нещасних випадків?
41. Що повинна забезпечувати сума страхових внесків страхувальників до Фонду соціального страхування від нещасних випадків?
42. Що зобов'язаний зробити Фонд соціального страхування від нещасних випадків у разі настання страхового випадку?
43. Які права має застрахована особа?
44. Які повноваження роботодавця як страхувальника?

Тема 5. Профілактика виробничого травматизму та професійної захворюваності в галузі.

45. Сформулюйте цілі і завдання розслідування нещасних випадків (НВ). Розкрийте поняття: травматизм, професійне захворювання (ПЗ).
46. Вкажіть обставини за яких НВ визнається таким, що пов'язаний з виробництвом.
47. Порядок розслідування та облік НВ на виробництві.
48. Порядок розслідування хронічних ПЗ і отруєнь на виробництві.
49. Як проводиться спеціальне розслідування НВ на виробництві?
50. Які НВ підлягають спеціальному розслідуванню? Терміни розслідування?
51. Як організовується розслідування НВ, склад комісії з розслідування, основні документи?
52. Розслідування та облік аварій.
53. Методи аналізу виробничого травматизму. Коротка характеристика цих методів.
54. У чому полягає статистичний метод аналізу травматизму? Якими показниками оцінюється виробничий травматизм?

Розділ 2. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі.

Тема 6. Виробнича санітарія та гігієна праці в адміністративних приміщеннях (офісах)

55. Розкрийте терміни «Напруженість праці», « важкість праці» «виробниче середовище».
56. За якими принципами поділяються гігієнічна класифікація умов праці?
57. Вкажіть основні джерела шкідливого впливу на здоров'я та безпеку службовців, що працюють в офісі.
58. Вкажіть міжнародний нормативний документ що стосується надомної праці та джерела шкідливого впливу на здоров'я та безпеку в домашніх умовах.
59. Вкажіть основні шкідливі речовини на робочих місцях офісів.
60. Сформулюйте цілі атестації робочих місць. Яким чином керівник робіт організовує атестацію робочих місць?

Тема 7. Психофізіологічні питання охорони праці

61. Охарактеризуйте основні психофізіологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у трудовому процесі?
62. Яким чином впливає на працездатність людини емоційний стан?
63. Укажіть психофізіологічні особливості організації робочого місця?
64. Яким чином можуть впливати індивідуальні якості працівника на безпеку праці?
65. Яким чином необхідно організовувати безпечну поведінку працівників в процесі праці?
66. Які існують мотивації людини до праці і до її безпеки?
67. Яку роль у створенні безпечних умов праці відіграє трудовий колектив і його керівник.
68. Які завдання передбачає правильна організація робочого місця?
69. Яким чином необхідно вибирати оптимальний режим праці та відпочинку?
70. Як здійснюється ергономічна оцінка робочих місць?
71. Яку роль виконує кольорове оформлення оснащення приміщень в організації виробничого процесу?

Тема 8. Організація робочих місць користувачів комп'ютерів

72. Перелічіть міжнародні норми з охорони праці при роботі з персональними комп'ютерами.
73. Перелічіть національні нормативні акти з охорони праці при роботі з персональними комп'ютерами.
74. Ергономічні вимоги до організації робочих місць користувачів комп'ютерів.
75. Як комп'ютер впливає на здоров'я користувача?
76. Вкажіть у відповідності з нормами режим роботи і відпочинку користувачів СОМ.

Розділ 3. Пожежна безпека на підприємствах галузі

Тема 9. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

77. Наведіть класифікацію виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці.
78. Як визначається вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів? Назвіть способи її підвищення.
79. Які існують протипожежні перешкоди? Забезпечення безпечної евакуації персоналу.
80. Назвіть основні вимоги пожежної безпеки до технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення та вентиляції.
81. Назвіть основні функції і завдання державного пожежного нагляду.
82. У чому полягає пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.
83. Які Вам відомі автоматичні системи пожежної сигналізації.
84. Назвіть засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання.
85. Первинні засоби пожежогасіння.
86. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.
87. Розкрийте поняття терміну пожежонебезпечна зона, та приведіть на які класи вони поділяються.
88. Розкрийте поняття терміну горіння та наведіть основні форми горіння.
89. Вкажіть основні види пожежовибухонебезпечних матеріалів та речовин.
90. Наведіть основні способи гасіння пожеж.

4. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

4.1 Загальні вимоги

Після вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» студенти виконують контрольну роботу. Яку не пізніше ніж за дві неділі до початку екзаменаційної сесії необхідно здати на кафедру аерології та охорони праці. При наявності позитивної оцінки за контрольну роботу і після виконання лабораторних або практичних робіт студент допускається до складання іспиту або заліку.

Контрольна робота складається з відповідей на чотири питання і розв'язання шістьох задач, виконується за варіантом, номер якого збігається з порядковим номером у журналі по табл 4.1. Відповіді на питання потрібно робити з делькох джерел літератури(якщо користуватися тільки одним джерелом(наприклад конспектом) то оцінка питання буде не більше 0,5 бала)

Максимальна кількість набраних балів за контрольну роботу складає 30 (з яких 10 балів відповіді на питання та 20 рішення котрольного завдання).

Таблиця 4.1

Номера питань до контрольної роботи згідно журналу

Варіанти	Питання			
1	1	41	71	87
2	2	42	72	88
3	3	43	73	89
4	4	44	74	24
5	5	45	75	11
6	6	46	76	38
7	7	47	77	33
8	8	48	78	54
9	9	49	79	59
10	10	50	80	35
11	11	51	81	42
12	12	52	82	62
13	13	53	83	68
14	14	54	84	27
15	15	55	85	31
16	16	56	86	13
17	17	57	87	63
18	18	58	88	64
19	19	59	89	65
20	20	60	90	66
21	21	61	44	75
22	22	62	45	76
23	23	63	46	77

24	24	64	47	78
25	25	65	74	21
26	26	66	75	22
27	27	67	76	23
28	28	68	77	15
29	29	69	40	16
30	30	70	22	17

Контрольну роботу виконують чітким почерком в учнівському зошиті або на аркушах формату А4 печатним шрифтом Times New Roman, розмір шрифту 14, інтервал одинарний, поля від краю аркуша по 2 см. У кінці контрольної роботи необхідно навести список використаної літератури, а також поставити дату виконання та підпис.

4.2. Задачі для контрольної роботи

ЗАВДАННЯ № 1

з дисципліни «Охорона праці в галузі»

Загальні відомості

Приміщення із ПЕОМ повинні бути обладнані системою загального рівномірного освітлення. У виробничих і адміністративно-суспільних приміщеннях, де переважно ведеться робота з документами, допускається комбінована система штучного освітлення.

Загальне освітлення повинно бути виконане у вигляді суцільних або переривчастих ліній світильників, які розміщуються збоку від робочих місць (переважно ліворуч) паралельно лінії зору працівників.

Допускається застосування світильників таких класів світлорозподілу:

- прямого світла – П;
- переважно прямого світла – Н;
- переважно відбитого світла – В;

При розташуванні робочих місць по периметру приміщення, світильники штучного освітлення повинні розташовуватися локально над робочими місцями.

Для загального освітлення необхідно використовувати світильники із сітками, що розсіюють світло та дзеркальними екранними сітками, укомплектовані високочастотними пускорегулюючими апаратами (ВЧ ПРА). Допускається використання світильників без ВЧ ПРА тільки при використанні моделі з технічною назвою «Кососвет». Як джерела світла варто використовувати люмінесцентні лампи типу ЛБ. У світильниках місцевого освітлення можна використовувати лампи накаливання або енергозберігаючі лампи.

При відсутності світильників із ВЧ ПРА світильники загального освітлення необхідно підключати до різних фаз трифазної мережі.

Коефіцієнт запасу (K_3) для освітлювальної установки варто приймати рівним 1.4. Освітленість на робочих столах у зоні розміщення документів повинна бути в межах 300-500 лк, при цьому світильники місцевого освітлення варто розташовувати таким чином, щоб не було відблисків на поверхні екрана, а освітленість екрана не перевищувала 300 лк.

В офісах, конторських і інших суспільних приміщеннях можуть бути використані також світильники для ламп розжарювання, але з енергозберігаючими лампами.

Світильники з трубчатими люменісцентними лампами переважно розміщуються неприривними рядами бажано паралельно стіні з вікнами або найдовшій стороні вузького приміщення. Ряди з розривами допускаються якщо це необхідно відповідно розрахунку. Світильники на чотири і більше трубчатих люмінесцентних ламп а також світильники з енергозберігаючими лампами в адміністративно – побутових і громадських приміщеннях установлюються по вершинам квадратних полів, **або прямокутних полів.**

1. Розрахунок штучного освітлення офісів та контор а також інших громадянських приміщень

Ціль розрахунків: вибрати джерело світла та світильник, визначити кількість світильників і розташувати їх на плані приміщення з відомими геометричними розмірами.

Вихідні дані за варіантами

Група варіантних параметрів	Види приміщень	Розміри приміщ. $a \times b \times h$, м	Примітка
Передостання цифра номеру залікової книжки	0	Читальний зал	15 x 8 x 3,0
	1	Конференц-зал	30 x 12 x 2,8
	2	Конструкторське бюро	10 x 8 x 2,8
	3	Кабінет менеджера	8 x 6 x 2,9
	4	Навчальна аудиторія	15 x 8 x 3,0
	5	Зал засідань	12 x 10 x 2,9
	6	Приміщення офісу	6 x 10 x 3,0
	7	Актовий зал	20 x 12 x 3,0
	8	Приміщення для програмістів	12 x 6 x 3,0
	9	Торговий зал	15 x 8 x 3,0

a – довжина,
 b – ширина,
 h – висота приміщення, м

Керуючись ДБН В.2.5-28-2006 "Природне і штучне освітлення", вибрати джерело світла для заданого приміщення і кількості ламп в одному світильнику.

Потрібно:

1. Вибрати джерело світла і тип світильника;
2. Вибрати тип лампи, що забезпечує нормовану освітленість при прийнятій нижче (в подальших розрахунках) їхній кількості, аргументувати необхідний світловий потік однієї лампи;
3. Обґрунтувати норму освітленості робочих поверхонь у заданому приміщенні;
4. Залежно від індексу приміщення та співвідношення коефіцієнтів відбиття визначити коефіцієнт використання світлового потоку;
5. Розрахувати кількість світильників й кількість ламп в одному світильнику;
6. Вибрати схему розташування світильників (подати графічно).

Вибір типу світильників варто здійснювати з урахуванням табл. 1.2.–1.3.

Розрахунки загального рівномірного штучного освітлення для суспільних приміщень звичайно виконується методом коефіцієнта використання, при цьому допускається відхилення розрахункової освітленості від нормованої не більше ніж на $-10 \div +20\%$.

Розрахунок освітлення методом коефіцієнта використання виконується по формулі

$$\Phi = \frac{ES k z}{N \eta}, \quad (1.1)$$

де Φ – необхідний світловий потік ламп у кожному світильнику, лм;

E – нормована мінімальна освітленість, лк, обумовлена по табл. 1.1 відповідно до розряду зорової роботи;

k – коефіцієнт запасу, для суспільних приміщень дорівнює 1,4

S – освітлювана площа, м²;

z – коефіцієнт мінімальної освітленості, величина якого знаходиться в межах 1,1 – 1,5 (при оптимальних відносинах відстані між світильниками до розрахункової висоти для енергозберігаючих ламп $z = 1,5$ для трубчатих люмінесцентних ламп $z = 1,1$);

N – число світильників у приміщенні;

η – коефіцієнт використання світлового потоку.

В таких приміщеннях де місця працюючих строго фіксовано та може бути частково затемнення робочого місця слідує додати в знаменник розрахункової формули коефіцієнт 0,8

Таблиця 1.1

Норми освітленості приміщень суспільних будинків

Найменування приміщення	Найменша освітленість, лк, при люмінесцентних лампах	Плоскість, для якої нормується освітленість, і її висота від підлоги, м
Офіси, контори, кабінети, аудиторії, каси	300	$\Gamma - 0,8$
Конструкторські, креслярські бюро, приміщення для проєктованих робіт	500	$\Gamma - 0,8$
Читальний зал	300	$\Gamma - 0,8$
Конференц-зал	200	$\Gamma - 0,0$
Приміщення громадських організацій	200	$\Gamma - 0,8$
Виставочні зали	200	$\Gamma - 0,0$
Приміщення для програмістів	300	$\Gamma - 0,8$
Підприємства торгівлі	300	$\Gamma - 0,8$
Відділи замовлень, бюро обслуговування	200	$\Gamma - 0,8$

Як правило, в першу чергу визначається кількість світильників для установки в приміщеннях.

Розрахункова висота підвісу h світильників задається, як правило, розмірами приміщення. Найбільш вигідне співвідношення відстані між світильниками до розрахункової висоти підвісу $\lambda = \frac{L}{h}$ приймається по табл. 1.2 і 1.3 в залежності від типової кривої сили світла світильника.

Допускаються невеликі зміни λ від рекомендованих в табл. 1.2 і 1.3

Типова крива сили світла приймається в залежності від типу обраного світильника.

Відстань між крайніми світильниками і стіною вибирається:

$l = (0,25-0,3)L$, якщо робочі місця розташовані безпосередньо біля стін;

$l = (0,4-0,5)L$, якщо робочі місця відділені від стіни проходами.

Визначають розрахункову висоту підвісу, м:

$$h = H - h_{\text{св.}} - h_{\text{рп.}}, \quad (1.2)$$

де H – висота приміщення, м; $h_{\text{св.}}$ – висота звису світильника (від перекриття), м; $h_{\text{рп.}}$ – висота робочої поверхні над підлогою, м (приблизно 0,8 м).

Відстань між світильниками з крапковими джерелами світла (енергозберігаючими лампами), м

$$L = \lambda h \quad (1.3)$$

Визначають кількість світильників для установки в приміщенні

$$N = \frac{S}{L^2}. \quad (1.4)$$

Для світильників з лінійними трубчатими люмінесцентними лампами визначення їхньої кількості виконується в наступній послідовності:

– відстань між рядами світильників, м

$$L_p = \lambda h ; \quad (1.5)$$

– кількість рядів світильників, виходячи з розмірів приміщення приймаємо

$$N_p = \frac{A(B)}{L_p} ; \quad (1.6)$$

– кількість світильників у ряді

$$N_{\text{ср}} = \frac{A(B) - l_c}{l_c} ; \quad (1.7)$$

де l_c – довжина світильника;

– загальна кількість світильників

$$N = N_p N_{\text{ср}} \quad (1.8)$$

Для визначення коефіцієнта використання η знаходять індекс приміщення

$$i = \frac{AB}{h(A+B)} \quad (1.9)$$

де A і B – довжина і ширина приміщення, м; h – розрахункова висота підвісу, м.

Значення i округлюється до найближчих табличних значень, а при $i > 5$ приймається $i=5$.

По табл. 7.4 оцінюються коефіцієнти відображення поверхонь приміщення: стелі – $\rho_{\text{п}}$, стін – $\rho_{\text{с}}$, робочої поверхні чи підлоги – $\rho_{\text{р}}$.

За отриманим значенням i і ρ за табл. 1.5–1.6 визначають величину коефіцієнта використання світлового потоку для обраного світильника.

По формулі (1.1) визначають необхідний світловий потік ламп у кожному світильнику і по табл. 1.7–1.8 вибирають необхідну лампу.

Таблиця 1.2

Світильники із ВЧ ПРА для адміністративних суспільних приміщень

Типи світильників	Кількість шт., люмінесцентних ламп	Габаритні розміри мм			Типова крива сили світла / значення λ
		довжина	ширина	висота	
ЛВО-01В-2х18-04 Юпітер 61	2хЛБ18	600	300	90	Г /0,9
ЛВО-01В-4х18-029 Юпітер 63	4хЛБ18	625	959	78	Г /0,9
ДВО-16У Юпітер –LED*	Блок світлодіодів 49 шт	595	595	80	Г /0,9
ЛВО-01В-2х36-037 Юпітер 63	2хЛБ36	1226	30	90	Г /0,9
ЛПО-03В-2х18-009 Юпітер 22-01	2хЛБ18	660	320	95	Г / 0,9
ЛПО-03В-4х18-004 Юпітер 21	4хЛБ18	613	595	85	Г / 0,9
ЛПО-03В-4х20-020 Юпітер 21-04	4хЛБ20	613	595	85	Г / 0,9
ЛПО-03В-2х36-037 Юпітер 2-01	2хЛБ36	1300	320	90	Г / 0,9
ЛПО-03В-2х40 -064 Юпітер 26	2хЛБ40	1300	320	90	Г 1 0,9
ЛСО 06В-2х36-008	2хЛБ36	1250	185	85	Д / 1,4
ЛСО 06В-2х58-012	2хЛБ52	1550	185	85	Д / 1,4
ЛПО 06В-2х18-006 Сиріус 21-01	2хЛБ18	625	175	65	Д / 1,4
ЛПО 06В-2х36-002 Сиріус 2-01	2хЛБ36	1240	175	65	Д / 1,4

* Світловий потік світлодіодного світильника 3600 лм.

Таблиця 1.3

Світильники з енергозберігаючими лампами
для адміністративно-суспільних приміщень

Тип, артикул	Кількість ламп / цоколь	Габарити (ДхШ+Підвіс) мм	Типова крива сили світла значення λ
ПКР	1/E27	368x150+350	М /2,0
ПО-2(шар)	1/E27	250x150+350	М/2,0
ПО-21	1/E27	368x340+350	Л/1,6

Таблиця 1.4

Приблизні значення коефіцієнтів відбиття

Характеристики, що відбиває поверхні	Коефіцієнт відбиття, %
поверхня білого кольору	70
світла поверхня	50
поверхня сірого кольору	30
темна поверхня	10

Таблиця 1.5

Коефіцієнти використання світлового потоку. Світильники з лінійними
трубчатими люмінесцентними лампами

Тип світильника	ЛСО, ЛПО - Сіріус				ЛПО Юпітер				ЛВО Юпітер ДВО Юпітер			
	70	70	50	30	70	70	50	30	70	70	50	30
$\rho_n, \%$	70	70	50	30	70	70	50	30	70	70	50	30
$\rho_c, \%$	50	50	30	10	50	50	30	10	50	50	30	10
$\rho_p, \%$	30	10	10	10	30	10	10	10	30	10	10	10

i	Коефіцієнти використання, %											
	0,5	19	19	14	11	26	25	24	19	19	18	15
0,6	23	22	18	15	30	28	26	22	22	21	19	16
0,7	26	25	21	18	34	32	30	26	25	24	22	19
0,8	29	27	23	20	37	34	33	29	27	26	24	21
0,9	32	30	25	22	40	37	35	32	30	28	27	23
1,0	34	32	27	24	43	39	38	34	32	30	28	25
1,1	36	34	28	26	45	41	39	36	34	31	30	27
1,25	38	36	30	28	47	43	41	38	36	33	32	29
1,5	40	38	32	30	51	46	44	41	39	36	34	32
1,75	45	41	34	32	53	48	46	44	42	38	36	34
2,0	47	42	36	34	55	50	48	45	43	39	38	35
2,25	49	44	37	35	57	52	50	47	45	41	39	37
2,5	50	45	39	36	59	53	51	48	47	42	40	38
3,0	53	47	40	38	61	55	52	50	49	44	42	40
3,5	54	48	41	39	63	56	53	51	50	45	43	41
4,0	56	49	42	40	64	57	54	52	51	46	44	42
5,0	59	51	44	42	67	59	56	55	54	47	45	44

Таблица 1.6

Коефіцієнти використання світлового потоку. Світильники з енергозберігаючими лампами.

Тип світильника	ПКР				ПО-2 (шар)				ПО-21			
	$\rho_n, \%$	70	70	50	30	70	70	50	30	70	70	50
$\rho_c, \%$	50	50	30	30	50	50	30	30	50	50	30	10
$\rho_p, \%$	30	10	10	10	30	10	10	10	30	10	10	10

i	Коефіцієнти використання, %											
	0,5	18	17	10	9	16	15	13	8	24	23	20
0,6	23	21	16	13	20	19	16	12	30	28	25	20
0,8	30	28	21	19	27	26	22	18	40	38	34	30
1,0	33	31	24	22	32	30	26	22	44	42	38	34
1,5	42	39	30	27	40	36	31	26	53	49	44	39
2,0	49	44	34	31	44	40	35	30	59	54	48	44
2,5	53	47	36	34	48	43	38	33	63	58	51	47
3,0	56	50	39	36	51	45	40	36	67	60	53	50
4,0	60	53	42	39	55	49	43	40	72	63	57	53
5,0	63	55	43	42	59	52	46	43	74	65	58	56

Таблица 1.7

Технічні дані лінійних трубчатих люмінесцентних ламп

Тип ламп	Мощность, Вт	Световой поток, лм		
		номинальный	минимальный	
ЛБ-18-*	18	-	-	1100
ЛХБ 20-*	20	-	-	1100
ЛХБ 30-4		1720	1490	1605
ЛТБ 30-4	30	1720	1545	1635
ЛБ 30-4		2100	1890	1995
ЛБ 36	36	-	-	2800
ЛХБ 40-4		2600	2340	2470
ЛТБ 40-4	40	2560	2320	2450
ЛБ 40-4		3000	2700	2850
ЛБ-58	58	-	-	3700
ЛТБ 65-4		3980	3580	3780
ЛБ 65-4	65	4550	4095	4325
ЛХБ 80-4		4440	3995	4220
ЛТБ 80-4	80	4440	4165	4300
ЛБ 80-4		5220	4695	4960

Таблиця 1.8.

Технічні характеристики енергозберігаючих ламп

Тип ламп	Потужність, Вт	Напруга, В	Світловий потік, лм	Цоколь
SPC 15 WE 2742	15	220-240	825	E 27
ESS-01A	15/20	220-240	898/1184	E 27
T2T-Wist	20/23	220-240	1200/1400	E 27
T3 Full Spiral	15/20/23	220-240	900/1380/1560	E 27
T4 Full Spiral	26/32	220-240	1560/1800	E 27
EQS 05	50	220-240	2600	E 27

ЗАВДАННЯ № 2

з дисципліни «Охорона праці в галузі»

Тема: «Розслідування нещасних випадків на виробництві.
Заповнення документації».

1. Вивчіть «Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р., № 1232 (<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1232-2011-%D0%BF>).
2. Роздрукуйте бланк облікової документації, що заповнюються при розслідуванні нещасних випадків пов'язаних з виробництвом: акт за формою Н- Н-1.
3. Із працівником підприємства стався нещасний випадок, обставини якого студент вибирає згідно таблиці

Таблиця 10

Вихідні дані за варіантами	
Передостан ня цифра номера залікової книжки	Варіантні параметри Обставини умовного нещасного випадку
0	Робітники житлово-комунального відділу розбирали покрівлю старого будинку. Горищне перекриття, на якому вони знаходились, обвалилося і разом з ним впали двоє робітників
1	При ремонті житлового будинку в зимовий період року скляр, який склив вікна на 6-му поверсі, не користувався монтажним поясом та ін. захисними засобами. Посковзнувши на підвіконні, що вкрилося кригою, він впав униз і від отриманих травм вмер.
2	Робітник П. знав, що у приміщенні контори йде ремонт, але пішов туди не з виробничої необхідності. Під час спроби пройти між риштуванням, він зачепив одне з них і йому на голову впало відро з розчином.
3	Газозварювальник грубо порушив правила зберігання балонів з киснем, залити їх маслом. Стався вибух, внаслідок чого постраждалий одержав опіки 2-го ступеня.

Вихідні дані за варіантами	
Передостан ня цифра номера залікової книжки	Варіантні параметри Обставини умовного нещасного випадку
4	Газозварнику доручили заварити тріщину на паропроводі. Він працював без захисних окулярів. Під час роботи стався хлопок газу на газовому пальнику і гарячий метал, що відлетів, попав газозварнику в око.
5	Під час обідньої перерви на своєму робочому місці слюсарі ЖЕО розпивали спиртні напої. Через недоброякісність цих напоїв сталося групове отруєння.
6	Слюсар з ремонту обладнання К., щоб заточити свердло, без дозволу механіка замінив на заточувальному верстаті алмазний круг на абразивний. Коли станок включили, абразивний круг розірвався і його уламком слюсаря було травмовано в голову.
7	При проведенні демонтажних робіт по розбиранню частини будинку виконроб будівельної організації був укушений бродячим собакою, який випадково опинився на неогороженому будівельному майданчику.
8	Маляр Р. одержав наряд на фарбування панелі у коридорі побутового корпусу. Після закінчення цієї роботи він вирішив пофарбувати ще вікно та двері, хоча цю роботу йому не доручали. Маляр взяв стілець, поставив на нього ящик і з нього почав фарбувати двері. Коли він спробував дотягнутися до верхньої перекладини дверей, стілець перекинувся, Р. впав і одержав травму
9	Робітник будівельної бригади Ж., перебуваючи на горищі будівлі, замурував у стіні наскрізний вентиляційний отвір. Під час кладки цегли одна з раніше укладених цеглин випала з кладки і упала на ногу працівника, який проходив повз будинка.

4. Заповнити акт про нещасний випадок на виробництві за формою Н-5 (форма акту – див. додаток 1-5).
5. Встановити зв'язок нещасного випадка з виробництвом, при наявності такого заповнити акт про нещасний випадок на виробництві за формою Н-1 (форма акту – див. додаток 1-5).

Вказівки до виконання задач

Акт за формою Н-5 та Н-1, „Повідомлення про наслідки нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом...”, оформлюються згідно "Порядку розслідування і облік нещасних випадків...[000]". Бланки актів за формою Н-5 та Н-1, бланк „Повідомлення про наслідки нещасного випадку...” студент може взяти в інженера з охорони праці за місцем основної роботи, або скористатися зразком, наведеним у додатках 1, 2 та 3 цих методичних вказівок. Стислі пояснення щодо заповнення бланків див. у нотатках (виносках) за №: 1-6 – до заповнення акту Н-5 (додаток 1); 7-25 – до заповнення акту Н-1 (додаток 2); 26-30 – до заповнення „Повідомлення про наслідки нещасного випадку...” (додаток 3).

Для заповнення актів Н-1 і Н-5, а також „Повідомлення про наслідки нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом...” і проведення необхідних розрахунків потрібно визначити додаткові умовні дані, наведені в табл. 11

Вихідні дані за варіантами

Таблиця 11

Варіантні параметри	Остання цифра номера залікової книжки									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вік потерпілого, років	21	59	44	30	20	28	33	45	31	48
Загальний стаж роботи потерпілого, років	3	29	25	13	1	10	12	14	14	30
Стаж роботи за професією, років	2	9	8	12	1,5	8	11	20	4	7
Середньодобова заробітна платня потерпілого, грн.	16,0	10,0	8,5	9,0	7,0	12,0	17,5	11,0	18,0	13,0
Звільнено за листком непрацездатності, днів	36	40	10	105	68	14	64	90	5	25
Тривалість виконання потерпілим легшої роботи, робочих днів	14	29	-	62	43	-	20	37	-	12

Прізвище, ім'я та по батькові (П.І.Б.) потерпілого при нещасному випадку, його стать, а також учасників розслідування, власника, свідків, осіб, які порушили вимоги нормативних актів з ОП, відповідальних за усунення причин нещасного випадку; інші дані, яких не вистачає, студент вибирає самостійно. Тривалість розслідування, час затвердження актів, терміни навчання, інструктажу і медичного огляду постраждалого повинні відповідати вимогам діючих нормативних документів. Характер травми студент визначає відповідно до рекомендацій Міністерства охорони здоров'я України.

Список літератури

1. Зеркалов Д. В. Охорона праці в галузі. Загальні вимоги. Конспект лекцій. – К.: - 2011, 156 с.
2. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.
3. Голінько В.І. Основи охорони праці. - Д.: Національний гірничий університет, 2008. – 265 с.
4. Ткачук. К.Н. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання, доповнене та перероблене / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний, Д.В. Зеркалов та інш. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
5. Даценко І.І. Гігієна праці і виробнича санітарія / І.І. Даценко, М.Б. Шегедин, Н.В. Москвяк та інш. – К.: Здоров'я. - 2002.- 384с.
6. Жидецький В.Ц. Практикум із охорони праці. Навчальний посібник / В.Ц. Жидецький, В.С. Джигирей, В.М. Сторожук та ін. За ред. В.Ц. Жидецького. – Львів: Афіша, 2000. – 352с.
7. Купчик М.П. Основи охорони праці / М.П. Купчик, М.П. Гандзюк, І.Ф. Степанець та ін. – К.: Основа, 2000. – 416с.
8. Гандзюк М.П. Основи охорони праці / М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський. За ред. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2004. – 408с.
9. Лесенко Г.В. Анализ и профилактика производственного травматизма. – К.: Техніка, 1997.— 188с.
10. Справочник по охране труда на промышленном предприятии / Под ред. К.Н. Ткачука. – К.: Техніка, 1991. – 285с.
11. Безопасность труда на производстве. Производственная санитария. Справочное пособие / Под ред. Б.М. Злобинского. – М.: Металлургия, 1968. – 688с.
12. Гаевая Л.А. Средства индивидуальной защиты глаз и лица на производстве. – М.: Машиностроение, 1990. – 208с.
13. Рожков А.П. Пожежна безпека. – К.: Пожінформтехніка, 1999. – 256с.
14. Щербина Я.Я., Щербина И.Я. Основы противопожарной защиты. – К.: Вища школа, 1985. – 255с.
15. Правила пожарной безопасности в Украине. – Х.: Вид-во «Форт», 2008. – 212с.
16. Методические рекомендации по комплексной оценке социально-экономической эффективности мероприятия по улучшению условий и охраны труда. – М.: ВЦНИИОТ ВЦСПС, 1985.
17. Методика визначення соціально-економічної ефективності заходів щодо поліпшення умов і охорони праці. – К., 1999.
18. Про пожежну безпеку: (Довідково-інформ. матеріали) /Добр. пожеж. т-во України. К.: Вид. дім „Альтернативи”: АртЕк, 2002. – 224 с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Кодекс законів про працю України.
2. Закон України «Про охорону праці». - 1992.
3. Закон України «Про пожежну безпеку». – К., 1993.
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
5. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
6. НПАОП 0.00-6.02-04. «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві». Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112.
7. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
8. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
9. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
10. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
11. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
12. ГОСТ 12.1.004-76. ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования.
13. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин. – К.: МОЗ України, 1998. – 26 с.

до Порядку

Форма Н-5

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____

_____

_____

_____

_____

_____ 20__ р.

М. П.

АКТ

проведення розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)

_____ 20__ р. о ____ год. ____ хв.

на _____
(найменування підприємства, код згідно з ЄДРПОУ,

_____

найменування органу, до сфери управління якого належить підприємство)

_____

(дата складення акта)

_____

(місце складення акта)

Комісія, утворена наказом від _____ 20__ р. N _____

_____

(найменування органу, який утворив комісію з розслідування (спеціального розслідування)

_____

нещасного випадку (аварії)

у складі голови _____
(прізвище, ім'я та по батькові) _____ (посада, місце роботи)

членів комісії _____
(прізвище, ім'я та по батькові) _____ (посада, місце роботи)

та за участю _____
(прізвище, ім'я та по батькові) _____ (посада, місце роботи)

провела з _____ 20__ р. по _____ 20__ р.

розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)

_____

(місце нещасного випадку (аварії), кількість потерпілих,

_____

у тому числі із смертельним наслідком)

Роботу комісії продовжено згідно з наказом від _____ 20__ р. N _____ у зв'язку з

_____

(зазначаються підстави для продовження строку проведення розслідування)

1. Відомості про потерпілого (потерпілих)

(прізвище, ім'я та по батькові, дата народження, домашня адреса, професія (посада),

---

загальний стаж роботи, у тому числі на підприємстві, за професією;

дата проходження навчання, інструктажу, перевірки знань з охорони праці,

---

попереднього та періодичного медичного огляду, професійного добору;

наслідки нещасного випадку, діагноз, який встановив лікувально-профілактичний заклад)

(відомості про членів сім'ї, які перебувають на утриманні потерпілого, у разі нещасного

випадку із смертельним наслідком - прізвище, ім'я та по батькові, рік народження,

---

ступінь родинного зв'язку, рід занять)

2. Характеристика підприємства, об'єкта, ділянки та місця, де стався нещасний випадок (сталася аварія)

(стисла характеристика підприємства, об'єкта, ділянки та місця, де стався нещасний

випадок (сталася аварія), із зазначенням відомостей про затверджений та фактичний

режим роботи підприємства, об'єкта (устаткування) до настання нещасного випадку (аварії)

(стан об'єкта (ділянки), устаткування (конструкцій) і матеріалів

перед нещасним випадком (аварією); висновок про їх відповідність нормативним вимогам)

(відомості про аналогічні нещасні випадки (аварії), що сталися на підприємстві)

(опис організації роботи з охорони праці на підприємстві та її

недоліків (зазначаються тільки у разі групового нещасного випадку

та нещасного випадку із смертельним наслідком)

3. Обставини, за яких стався нещасний випадок (сталася аварія)

(опис подій, що сталися, робіт, що проводилися до настання нещасного

випадку (аварії), їх процесу з початку зміни із зазначенням

керівника робіт, його вказівок, дій потерпілого (потерпілих) та

інших осіб, причетних до настання нещасного випадку (аварії)

(послідовний виклад подій із зазначенням небезпечних та шкідливих

виробничих факторів, які впливали на потерпілого (потерпілих), перелік машин,
інструментів, устаткування, експлуатація яких призвела до
нешасного випадку, небезпечних умов і дій
потерпілого (потерпілих) або інших осіб, характеру аварії)
(перелік заходів, вжитих для ліквідації наслідків
нешасного випадку (аварії), надзвичайної ситуації або плану
локалізації аварійних ситуацій, висновки експертизи (якщо проводилась),
(відомості про осіб, що є свідками нещасного випадку, із зазначення їх прізвищ, імен та
по батькові, постійного місця проживання)

4. Причини настання нещасного випадку (аварії)

(основні технічні, організаційні та психофізіологічні причини
настання нещасного випадку (аварії), включаючи перевищення гранично
допустимого рівня небезпечних і шкідливих
виробничих факторів, невідповідність засобів колективного,
індивідуального та медичного захисту встановленим
вимогам та їх недостатність (якщо це вплинуло на подію)
(узагальнені результати проведеної органами державного нагляду за охороною
праці та іншими органами перевірки стану охорони праці на
підприємстві, які безпосередньо стосуються нещасного випадку
(у разі настання групового нещасного випадку та нещасного випадку із смертельним наслідком)

5. Заходи щодо усунення причин настання нещасного випадку (аварії)

(заходи щодо усунення безпосередніх причин настання
нешасного випадку, запобігання подібним нещасним випадкам,
а також ліквідації наслідків аварії (у разі потреби)

6. Висновок комісії

(нешасний випадок визнано (не визнано) таким, що пов'язаний з виробництвом,
із зазначенням відповідного пункту Порядку проведення розслідування та ведення обліку
нешасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві)
(складається акт за формою Н-1 (у разі, коли випадок визнано таким, що пов'язаний з виробництвом),
картка за формою П-5 (у разі виявлення гострого професійного захворювання чи отруєння)
(відомості про осіб, у тому числі потерпілого, працівників іншого
підприємства або сторонніх осіб, дії або бездіяльність яких
привели до настання нещасного випадку (аварії), перелік порушень вимог
законодавства про охорону праці, посадових інструкцій тощо (із
зазначенням статей, розділів, пунктів)
(пропозиції щодо притягнення до відповідальності осіб, дії або
бездіяльність яких привели до настання нещасного випадку (аварії)
(дані про зустріч членів комісії з потерпілими
або членами їх сімей чи уповноваженими особами, які представляють їх інтереси,
з метою розгляду питань щодо розв'язання соціальних проблем, які
виникли внаслідок нещасного випадку, пропозиції щодо їх
розв'язання відповідними органами, роз'яснення потерпілим або членам
їх сімей чи уповноваженим особам, які представляють їх інтереси, прав у зв'язку з
настанням нещасного випадку)

7. Перелік матеріалів, що додаються

Голова комісії

_____

(підпис)

_____

(ініціали та прізвище)

Члени комісії

_____

(підпис)

_____

(ініціали та прізвище)

_____

(підпис)

_____

(ініціали та прізвище)

Примітки: 1. У пункті 1 у разі настання групового нещасного випадку зазначаються відомості про кожного потерпілого.

Відомості про членів сім'ї, які перебувають на утриманні потерпілого, можуть бути викладені у формі таблиці.

2. У пункті 2, якщо нещасний випадок стався внаслідок аварії, зазначаються категорія аварії, обсяги втрати продукції (у натуральному виразі та у гривнях), розмір матеріальних втрат, спричинених аварією (у гривнях).

3. У пункті 4 після викладення кожної причини відзначається, які вимоги законодавства про охорону праці та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, інструкцій з безпечного проведення робіт і посадових інструкцій порушено (із зазначенням статті, розділу, пункту тощо).

4. У пункті 5 зазначаються заходи щодо усунення причин настання нещасного випадку (аварії), які можуть бути викладені у формі таблиці, із зазначенням строків і відповідальних за їх виконання.

до Порядку

Форма Н-1

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____
(посада роботодавця або керівника органу, який
утворив комісію з розслідування нещасного
випадку)

_____
(підпис)

_____
(ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

М. П.

**АКТ N ____
про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом**

_____
(прізвище, ім'я та по батькові потерпілого,
його місце проживання)

1. Дата і час настання нещасного випадку

_____
(число, місяць, рік,

_____
годин, хвилин)

2. Найменування підприємства, працівником якого є потерпілий

Місцезнаходження підприємства, працівником якого є потерпілий:

Автономна Республіка Крим, область, місто _____

район _____

населений пункт _____

Орган, до сфери управління
якого належить підприємство _____

Реєстраційні відомості про підприємство (страхувальника) як платника
єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:

реєстраційний номер страхувальника _____

дата реєстрації _____	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
найменування основного виду діяльності та його код згідно з КВЕД _____	
встановлений клас професійного ризиків виробництва _____	<input type="text"/>
Найменування і місцезнаходження підприємства, де стався нещасний випадок _____	
Цех, дільниця, місце, де стався нещасний випадок _____	<input type="text"/>
3. Відомості про потерпілого:	
стать _____	<input type="text"/>
число, місяць, рік народження _____	<input type="text"/>
професія (посада) _____	<input type="text"/>
розряд (клас) _____	<input type="text"/>
загальний стаж роботи _____	
стаж роботи за професією (посадою) _____	<input type="text"/>
ідентифікаційний код _____	<input type="text"/>
4. Проведення навчання та інструктажу з питань охорони праці:	
навчання за професією чи роботою, під час виконання якої стався нещасний випадок _____	<input type="text"/>
(число, місяць, рік)	
проведення інструктажу:	
вступного _____	<input type="text"/>
(число, місяць, рік)	
первинного _____	<input type="text"/>
(число, місяць, рік)	
повторного _____	<input type="text"/>
(число, місяць, рік)	
цільового _____	<input type="text"/>
(число, місяць, рік)	
перевірка знань за професією чи видом роботи, під час виконання якої стався нещасний випадок (для робіт підвищеної небезпеки) _____	<input type="text"/>
(число, місяць, рік)	
Робота в умовах дії шкідливих або небезпечних факторів _____	

5. Проходження медичного огляду:

попереднього _____
(число, місяць, рік)

періодичного _____
(число, місяць, рік)

6. Обставини, за яких стався нещасний випадок

_____
_____

Вид події _____
(згідно з класифікатором, зазначеним у цьому додатку)

Шкідливий або небезпечний
фактор та його значення _____

7. Причини настання нещасного випадку:

основна _____

супутні _____

8. Устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, інструменти і пристосування,
експлуатація яких призвела до настання нещасного випадку

_____
(найменування, тип, марка, рік випуску, підприємство-виробник,
дата останнього випробування (якщо воно проводилося))

9. Діагноз згідно з листком
непрацездатності або довідкою
лікувально-профілактичного закладу _____

Перебування потерпілого в стані алкогольного чи
наркотичного сп'яніння згідно з медичним висновком

_____
(так, ні або не визначалося)

10. Особи, які допустили порушення вимог
законодавства про охорону праці, або орган,
який проводить розслідування _____
(прізвище, ім'я та

по батькові, професія, посада, підприємство, порушення вимог законодавства про охорону

праці із зазначенням статей, розділів, пунктів тощо,

_____
найменування відповідного органу, який проводить розслідування)

11. Свідки нещасного випадку _____
(прізвище, ім'я та по батькові,

постійне місце проживання)

12. Заходи щодо усунення причин настання нещасного випадку:

Порядковий номер	Найменування заходу	Строк виконання	Виконавець	Відмітка про виконання
------------------	---------------------	-----------------	------------	------------------------

Голова комісії з
розслідування
нещасного випадку

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Члени комісії

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

ПОЯСНЕННЯ

для заповнення актів форми Н-1

Акт складається з текстової і кодової частин, які заповнюються відповідно до міжгалузевих, галузевих класифікаторів з використанням установлених термінів.

Коди зазначаються в клітинках.

Кодування відомостей актів форми Н-1 та форми НПВ обов'язкове.

Пункт 1. У першому рядку число та місяць кодуються відповідно до їх порядкових номерів, а рік - двома останніми цифрами, наприклад:

дата "1 грудня 1998 р." кодується так: |0 | 1 | 1 | 2 | 9 | 8|

У другому рядку зазначається і кодується час, коли стався нещасний випадок, наприклад:

час "22 год. 30 хв." кодується так: |2 | 2 | 3 | 0 |

Пункт 2. Найменування підприємства кодується відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України (ЄДРПОУ).

Адреса підприємства кодується відповідно до Класифікатора об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).

Найменування органу, до сфери управління якого належить підприємство, кодується відповідно до загального міжгалузевого класифікатора "Система позначення органів державного управління (СПОДУ) 1.74.001".

Назва цеху, дільниці кодується відповідно до галузевого класифікатора (кодіфікатора), а якщо його немає, зазначається назва цеху, дільниці відповідно до затвердженого переліку підрозділів підприємства.

Стать кодується так: 1 - чоловіча, 2 - жіноча.

Зазначається число, місяць і рік народження, а кодується число повних років потерпілого на час настання нещасного випадку.

Наприклад: 45 років | 45 |

Професія (посада), розряд (клас) записуються і кодуються відповідно до Державного класифікатора професій (ДК-003-95).

У разі коли потерпілий має кілька професій, зазначається та, під час роботи за якою стався нещасний випадок.

Зазначається і кодується число повних років стажу роботи (загального, за основною професією (посадою)), на яку оформлений потерпілий, за виконуваною роботою, під час якої стався нещасний випадок.

Наприклад: 20 років | 20 |, 15 років | 15 |, 5 років | 5 |

Якщо стаж не досягає року, в текстовій частині зазначається кількість місяців (днів), а кодується, наприклад, так:

9 місяців 2 дні | 00 |

Пункт 4. Заповнюється відповідно до Типового положення про навчання з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнагляддохоронпраці, дата кодується, як в пункті 1.

Наприклад:

04.12.95 - дата проведення (завершення) навчання за професією, вступного, первинного, повторного або цільового інструктажу, останньої перевірки знань з охорони праці - |0 | 4 | 1 | 2 | 9 | 5|

У разі відсутності даних для заповнення будь-якої позиції навпроти неї ставляться нулі | 00 |

Пункт 5. Заповнюється відповідно до Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затвердженого наказом МОЗ. Дата кодується, як в пункті 1.

Пункт 6. Під час опису обставин нещасного випадку дається стисла характеристика умов праці та дій потерпілого, викладається послідовність подій, що відбувалися перед настанням нещасного випадку, описується процес праці, а також зазначається, хто керував роботою або організував її.

Відомості про вид події зазначаються і кодуються відповідно до розділу 1 наведеного нижче класифікатора.

Відомості про шкідливий або небезпечний фактор та його значення зазначаються відповідно до ГОСТ 12.0.003 "Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Класифікація".

Шкідливий фактор кодується відповідно до класифікатора N 6, затвердженого наказом МОЗ.

Пункт 7. Зазначаються і кодуються три причини нещасного випадку відповідно до розділу 2 наведеного нижче класифікатора. Основна причина нещасного випадку зазначається і кодується першою.

Якщо причин нещасного випадку більше ніж три, інші причини зазначаються лише у текстовій частині акта.

Пункт 8. Устаткування кодується відповідно до розділу 3 наведеного нижче класифікатора.

Наприклад: верстати металорізальні - | 381|

устаткування гірничошахтне - | 314|

Пункт 9. Діагноз зазначається згідно з листком непрацездатності або довідкою лікувально-профілактичного закладу і кодується відповідно до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем здоров'я (МХК-10).

У разі перебування потерпілого в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння кодується - | 1 |

Запис робиться на підставі висновку, що складається лікарем, який проводив огляд потерпілого.

Пункт 10. Зазначаються посадові особи і працівники, у тому числі потерпілий, працівники іншого підприємства або сторонні особи, які допустили порушення вимог законодавства про охорону праці і дії чи бездіяльність яких стали основною або супутньою причиною нещасного випадку (відповідно до пункту 7).

Закони та інші нормативно-правові акти про охорону праці кодуються відповідно до Державного реєстру міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці.

Пункт 12. Зазначається кожний захід окремо. Не слід вносити до цього пункту заходи щодо накладення стягнень.

КЛАСИФІКАТОР

1. Вид події, що призвела до нещасного випадку

01 - дорожньо-транспортна пригода,

у тому числі:

01.1 - наїзд транспортних засобів

02 - падіння потерпілого,

у тому числі:

02.1 - під час пересування

02.2 - з висоти

02.3 - в колодязь, ємність, яму тощо

03 - падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо,

у тому числі:

03.1 - обрушення, обвалення будівель, споруд та їх елементів

03.2 - обвалення та обрушення породи, ґрунту тощо

04 - дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються,

у тому числі:

04.1 - дія рухомих і таких, що обертаються, деталей обладнання, машин і механізмів

04.2 - дія предметів, що розлітаються в результаті вибуху або руйнування приладів, посудин, які перебувають під тиском, у вакуумі

05 - ураження електричним струмом,

у тому числі:

05.1 - у разі доторкання до ліній електропередачі та обірваних проводів

06 - дія підвищених температур (крім пожеж)

07 - дія шкідливих і токсичних речовин

08 - дія іонізуючого випромінювання

09 - показники важкості праці

10 - показники напруженості праці

11 - ушкодження внаслідок контакту з тваринами, комахами, іншими представниками фауни, а також флори

12 - утоплення

13 - асфіксія

14 - навмисне вбивство або травма, заподіяна іншою особою

15 - стихійне лихо

16 - пожежа

17 - вибух

18 - інші види

2. Причини нещасного випадку

Технічні:

01 - конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва

02 - конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність транспортних засобів

03 - неякісне розроблення або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, обладнання, устаткування тощо

04 - неякісне виконання будівельних робіт

05 - недосконалість технологічного процесу, його невідповідність вимогам безпеки

06 - незадовільний технічний стан:

06.1 - виробничих об'єктів, будинків, споруд, території

06.2 - засобів виробництва

06.3 - транспортних засобів

07 - незадовільний стан виробничого середовища (перевищення гранично допустимих концентрацій (рівнів) небезпечних та шкідливих виробничих факторів)

08 - інші

Організаційні:

09 - незадовільне функціонування, недосконалість або відсутність системи управління охороною праці

10 - недоліки під час навчання безпечним прийомам праці,

у тому числі:

10.1 - відсутність або неякісне проведення інструктажу;

10.2 - допуск до роботи без навчання та перевірки знань з охорони праці

11 - неякісне розроблення, недосконалість інструкцій з охорони праці або їх відсутність

12 - відсутність у посадових інструкціях визначення функціональних обов'язків з питань охорони праці

13 - порушення режиму праці та відпочинку

14 - відсутність або неякісне проведення медичного обстеження (профвідбору)

15 - невикористання засобів індивідуального захисту через незабезпеченість ними

16 - виконання робіт з відключеними, несправними засобами колективного захисту, системами сигналізації, вентиляції, освітлення тощо

17 - залучення до роботи працівників не за спеціальністю (професією)

18 - порушення технологічного процесу

19 - порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів тощо

20 - порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів

21 - порушення правил дорожнього руху

22 - незастосування засобів індивідуального захисту (за їх наявності)

23 - незастосування засобів колективного захисту (за їх наявності)

24 - порушення трудової і виробничої дисципліни,

у тому числі:

24.1 - невиконання посадових обов'язків

24.2 - невиконання вимог інструкцій з охорони праці

25 - інші

Психофізіологічні:

26 - алкогольне, наркотичне сп'яніння, токсикологічне отруєння

27 - низька нервово-психічна стійкість

28 - незадовільні фізичні дані або стан здоров'я

- 29 - незадовільний психологічний клімат у колективі
- 30 - травмування внаслідок протиправних дій інших осіб
- 31 - інші причини

3. Обладнання, устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до нещасного випадку

- 311 - устаткування енергетичне
- 313 - устаткування для чорної та кольорової металургії
- 314 - устаткування гірничошахтне
- 315 - устаткування підіймально-транспортне (крани)
- 316 - устаткування підіймально-транспортне (конвеєри)
- 317 - устаткування підіймально-транспортне (крім кранів і конвеєрів)
- 318 - устаткування і рухомий склад залізниць
- 331 - машини електричні малої потужності
- 332 - електродвигуни змінного струму потужністю від 0,25 кВт і більше
- 334 - електродвигуни вибухозахищені, врубово-комбайнові і електробури
- 336 - машини електричні постійного струму
- 337 - генератори змінного струму, перетворювачі, підсилювачі електромашинні, електростанції та електроагрегати живлення
- 338 - машини електричні великі, агрегати електромашинні, турбо- і гідрогенератори
- 341 - трансформатори і трансформаторне устаткування, апаратура високовольтна, силова перетворювальна техніка, прилади силові напівпровідникові, детектори ядерного і нейтронного випромінювання, електрохімічні перетворювачі інформації
- 342 - апарати електричні напругою до 1000 В
- 343 - комплектне обладнання напругою до 1000 В
- 344 - устаткування спеціальне технологічне, шинопроводи низької напруги
- 345 - електротранспорт (крім засобів міського транспорту і моторвагонних поїздів), електроустаткування для електротранспорту і підіймально-транспортних машин
- 346 - устаткування світлотехнічне і виробни електроустановлювальні, лампи електричні, виробни культурно-побутового призначення і широкого вжитку

- 348 - джерела струму хімічні, фізичні, генератори електрохімічні та термоелектричні
- 361 - устаткування хімічне і запасні частини до нього
- 362 - устаткування для переробки полімерних матеріалів і запасні частини до нього
- 363 - насоси (відцентрові, парові та привідні поршневі)
- 364 - устаткування кисневе, кріогенне, компресорне, холодильне, для газополуменевої обробки металів, насоси, агрегати вакуумні і високовакуумні, комплектні технологічні лінії, установки та агрегати
- 365 - устаткування целюлозно-паперове
- 366 - устаткування нафтопромислове, бурове, геологорозвідувальне і запасні частини до нього
- 367 - устаткування технологічне і апаратура для нанесення лакофарбового покриття на вироби машинобудування
- 368 - устаткування нафтогазопереробне
- 381 - верстати металорізальні
- 382 - машини ковальсько-пресові (без машин з ручним і ножним приводами)
- 383 - устаткування деревообробне
- 384 - устаткування технологічне для ливарного виробництва
- 385 - устаткування для гальванопокриття виробів машинобудування
- 386 - устаткування для зварювання тертям, холодного зварювання і допоміжне зварювальне обладнання
- 451 - автомобілі
- 452 - автомобілі спеціалізовані, автопоїзди, автомобілі-тягачі, кузови-фургони, причепа, тролейбуси, автотранспортувачі, мотоцикли, велосипеди
- 472 - трактори
- 473 - машини сільськогосподарські
- 474 - машини для тваринництва, птахівництва і кормовиробництва
- 481 - машини для землерийних і меліоративних робіт
- 482 - машини дорожні, устаткування для приготування будівельних сумішей
- 483 - устаткування і машини будівельні

- 484 - устаткування для промисловості будівельних матеріалів
- 485 - устаткування технологічне для лісозаготівельної і торф'яної промисловості, машинобудування комунальне
- 486 - устаткування для кондиціювання повітря і вентиляції
- 493 - устаткування і прилади для опалення і гарячого водопостачання
- 511 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для легкої промисловості
- 512 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для вироблення хімічного волокна
- 513 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для харчової, м'ясної, молочної та рибної промисловості
- 514 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для борошномельних, комбікормових підприємств та зернохосвищ
- 515 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для торгівлі, громадського харчування та блоків харчування, устаткування холодильне і запасні частини до нього, виробу культурно-побутового призначення та господарського вжитку
- 516 - устаткування поліграфічне і запасні частини до нього
- 517 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для скляно-ситалової промисловості, кабельної промисловості, для розвантаження, розфасування та упакування мінеральних добрив і отрутохімікатів
- 525 - устаткування та оснащення спеціальні для ремонту та експлуатації тракторів і сільськогосподарських машин, транспортування та складської переробки вантажів, пуску і налагоджування, технічного обслуговування та ремонту машин і устаткування тваринницьких та птахівницьких ферм, а також конструкції, устаткування та оснащення споруд захищеного ґрунту
- 945 - устаткування медичне
- 947 - устаткування технологічне для медичної промисловості і запасні частини до нього
- 968 - устаткування, інвентар та приладдя театральних-видовищних підприємств і закладів культури

ПЕРЕЛІК**обставин, за яких настає страховий випадок державного соціального страхування громадян від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання**

Виконання потерпілим трудових (посадових) обов'язків за режимом роботи підприємства, у тому числі у відрядженні.

Перебування на робочому місці, на території підприємства* або в іншому місці, пов'язаному з виконанням трудових обов'язків чи завдань роботодавця, починаючи з моменту прибуття потерпілого на підприємство до його відбуття, який повинен фіксуватися відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку, в тому числі протягом робочого та надурочного часу.

Підготовка до роботи та приведення в порядок після закінчення роботи знарядь виробництва, засобів захисту, одягу, а також виконання заходів особистої гігієни, пересування по території підприємства перед початком роботи і після її закінчення.

Виконання завдань роботодавця в неробочий час, під час відпустки, у вихідні, святкові та неробочі дні за його письмовим розпорядженням.

Проїзд на роботу чи з роботи на транспортному засобі, що належить підприємству, або на іншому транспортному засобі, наданому роботодавцем відповідно до укладеного договору.

Використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за письмовим дорученням роботодавця чи керівника робіт.

Виконання дій в інтересах підприємства, на якому працює потерпілий, зокрема дій щодо запобігання аваріям або рятування людей та майна підприємства, будь-яких дій за дорученням роботодавця, участь у спортивних змаганнях, інших масових заходах та акціях, які проводяться підприємством самостійно або за рішенням вищих органів за наявності відповідного рішення (наказу, розпорядження тощо) роботодавця.

Ліквідація наслідків аварії, надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовуються підприємством.

Надання підприємством шефської (благодійної) допомоги іншим підприємствам, установам, організаціям за наявності відповідного рішення (наказу, розпорядження тощо) роботодавця.

Перебування потерпілого у транспортному засобі або на його стоянці, на території вахтового селища, у тому числі під час змінного відпочинку, якщо настання нещасного випадку пов'язане з виконанням потерпілим трудових обов'язків або з впливом на нього небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або середовища.

Прямуювання потерпілого до об'єкта (між об'єктами) обслуговування за затвердженими маршрутами або до будь-якого об'єкта за дорученням роботодавця.

Прямуювання потерпілого до/чи з місця відрядження згідно з установленим завданням, у тому числі на транспорті будь-якого виду та форми власності.

Раптова серцева смерть потерпілого внаслідок гострої серцево-судинної недостатності під час перебування на підземних роботах (видобування корисних копалин, будівництво, реконструкція, технічне переоснащення і капітальний ремонт шахт, рудників, копалень, метрополітенів, підземних каналів, тунелів та інших підземних споруд, проведення геологорозвідувальних робіт) або після підйому потерпілого на поверхню з даною ознакою, що підтверджено медичним висновком.

Скоєння самогубства працівником плавскладу на суднах морського, річкового та рибопромислового флоту в разі перевищення обумовленого колективним договором строку перебування у рейсі або його смерті під час перебування у рейсі внаслідок впливу психофізіологічних, небезпечних чи шкідливих виробничих факторів.

Оголошення потерпілого померлим унаслідок його зникнення, пов'язаного з нещасним випадком, під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків.

Заподіяння тілесних ушкоджень іншою особою або вбивство потерпілого під час виконання чи у зв'язку з виконанням ним трудових (посадових) обов'язків або дій в інтересах підприємства, незалежно від порушення кримінальної справи, крім випадків з'ясування потерпілим та іншою особою особистих стосунків невиробничого характеру, що підтверджено висновком компетентних органів.

Одержання потерпілим травми або інших ушкоджень внаслідок погіршення стану його здоров'я, яке сталося під впливом небезпечного виробничого фактора чи середовища у процесі виконання трудових (посадових) обов'язків, що підтверджено медичним висновком.

Раптове погіршення стану здоров'я потерпілого під час виконання трудових (посадових) обов'язків унаслідок впливу небезпечних чи шкідливих виробничих факторів та/або важкості чи напруженості трудового процесу, що підтверджено медичним висновком, або непроходження ним обов'язкового медичного огляду,

передбаченого законодавством, а робота, що виконувалася, протипоказана потерпілому відповідно до медичного висновку про стан його здоров'я.

Перебування потерпілого на території підприємства або в іншому місці роботи під час перерви для відпочинку та харчування, яка встановлюється згідно з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, технологічної перерви, а також під час перебування потерпілого на території підприємства у зв'язку з проведенням виробничої наради, отриманням заробітної плати, проходженням обов'язкового медичного огляду тощо або проведенням з дозволу чи за ініціативою роботодавця професійних та кваліфікаційних конкурсів, спортивних змагань та тренувань чи заходів, передбачених колективним договором, якщо настання нещасного випадку пов'язано з впливом небезпечних чи шкідливих виробничих факторів, що підтверджено медичним висновком.

Вплив на здоров'я потерпілого шкідливих чи небезпечних виробничих факторів, унаслідок яких у нього виявлено професійне захворювання.

Автори:

Чеберячко Сергій Іванович
Чеберячко Юрій Іванович
Яворська Олена Олександрівна
Столбченко Олена Володимирівна

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Методичні рекомендації та контрольні завдання
для студентів заочної форми навчання спеціалістів та магістрів
специфічних категорій соціальних наук і бізнеса та права

Друкується в редакційній обробці авторів

Підп. до друку 16.02.2015. Формат 30x42/4.
Папір офсетний. Ризографія. Ум. друк. арк. 2,8.
Обл.-вид. арк. 2,8. Тираж 50 пр. Зам. № .

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»
49027, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19